DE TRIPLICI PRÆPARATIONE ARGENTI ET AVRI.

Ad Illustrem & generosissimum D. Iacobum Laffinium, regij ordinis equitem auratum, Baronem d'Aubusson.

Authore Gastone Claueo subpræside particulari Niuernensi.

NIVERNIS,
Ex officina Petri Roussin, Typographi D. Ducis Niuernensis & Rethelensis.

M. D. XCII.

nueris, Nihilominùs magno ſemper in honore apud te fuere literarum ſtudioſi, & arcanorum naturæ perſcrutatores acerrimi, præſertim in Argyropœia & Chryſopœia. Nec laboribus & ſumptibus pepercisti, vt ab his, qui artem hanc callere profitebantur, aliquid ſæpius tentatum fuerit. Scio multos apud te multis annis tuis multis ſumptibus plurima expertos fuiſſe, Paucos viros probos, plures, qui montes aureos pollicerentur, nihil præſtitiſſe, Quod plerunque apud me condolui. Sed quoniam poſt multos perpeſſos labores, multaſque impenſas factas plerumque proſperum aliquid ſolet occurrere, te eorũ, quæ paucis ab hinc diebus in manus meas inciderunt, facere participem, idque etiam ex promiſſo, mearum eſſe partium exiſtimaui, eaque prælo commiſſo nomini tuo dicare. Quæ ſi tibi grata & accepta intellexero, demonſtrare aliquando re ipſa conabor, ſaltem duas priores auri præparationes. Quæ licet à nobis apertiſſimè deſcriptæ videantur, tamen in opere practico vix ad exitum perducentur, niſi ab eo, qui eidem operi conficiendo adfuerit. Bene, vale, & vt ſoles nos amare, ama. Niuernis Calendis Septembris, 1592.

DE TRIPLICI PRÆPARATIONE ARGENTI ET auri.

ARGYROPOEIAE, & Chrysopœiæ finis & scopus est, vt argẽtum & aurum progignatur. Materiam autem aliquam subijci necesse est, quæ sit potentia proxima ad formam argenti vel auri suscipiendam. Hanc materiam esse argentum viuum tam vulgare quàm quod reliquis metallis est insitum, euidentissimis rationibus & experimẽtis quibusdam in Apologia nostra probauimus: Nec repetitione opus est, ne tædiosa sit. Id quoque verissimum esse illustrissimorũ virorũ & aliorum testimonia fidem faciũt, qui multam argenti viui quantitatem in argentum aut aurum mutatam oculis

Finis Argyropœiæ & Chrysopœiæ.

Quæ sit materia in arte ad suscipiendã argenti aut auri formam.

conspexere proiecta in ipsum pauca lapidis philosophici quantitate.

De forma materiæ proximæ insculpẽda.

2. Forma autẽ hæc quæ materiæ proximæ insculpenda est à causa effficiente, de qua paulò post, non est substantialis, sed accidentaria, Inter quas multùm interest, Substantialis enim præcipuam corporis misti seu compositi partẽ constituit, & est in prædicamento substantiæ, ab eaque mistum corpus denominationem accipit, Et vnica est in quoque corpore suo, Et propriè forma dicitur. At forma accidentaria partẽ corporis non constituit, neque est in prædicamento substantiæ, sed reliquis, Nec ab ea corpus mistum nomen habet, & plures vni, eidemque corpori accidunt, vt quantitas, qualitas, &c. Et per se subsistere non potest, & semper est in subiecto aliquo, & re ipsa vel imaginatione aut intellectu adesse aut abesse potest ab eodem subiecto illæsa forma substantiali, vt sunt qualitates tam primæ quàm secundæ. Forma illa substantialis est actus prior corporis misti, Accidentaria, actus posterior. Cũ igitur argentum viuum, & reliqua metalla mu-

tantur in argentum aut aurum, forma substantialis illorum non perit, sed sola accidentaria: Et compositum non corrumpitur, sed perficitur. Non enim corrumpitur aut compositum seu subiectũ, quin aliud generetur, & noua substantialis forma oriatur. Sed quoniam multos huic opinioni cõtradicturos præsentio, quòd duæ formæ in eodem subiecto subsistere non possint, Quæro ab ijs an forma substantialis vuæ immaturæ sit eadem quæ maturæ, an diuersa? Puto eos responsuros eandem vtriusque formam esse substantialem: Et inchoatam dicere verebuntur. Atqui vua hæc immatura est, cum maturitate seu pepansi perfici possit. Ergo perfectio hæc non ad formam substantialem pertinet, sed ad accidentariam. At dicent, Quod antea fuit, & nunc non est, corruptum est, Ergo forma prior quæ erat in composito, perijt, & nunc alia orta est. Sic dicent, argentum viuum, quod prius erat, corruptum esse postquam mutatũ fuerit in argentum vel aurum. Quibus cõcedo, cum mutatum fuerit argentũ viuum in argentum vel aurum, mutatio-

nem, aut ſi velis corruptionem fieri accidentium priorum, & formam priorẽ accidentariam interire, & generationẽ fieri aliorum accidentium,& aliam formam accidentariam oriri in ſubiecto. At non propterea forma ſubſtantialis ſeu actus prior in argento viuo,euaneſcit,ſed perſiſtit, Et argentum viuũ ſeu compoſitum, quod erat imperfectum, perficitur. In hac autem mutatione argẽti viui tam vulgaris quàm eius quòd metallis eſt inſitum in argentum vel aurum, non omnia priora accidentia pereunt. Quæ enim argento, auro & argẽto viuo propria & communia ſunt, non pereunt,ſed perſiſtunt. Hæc autem ſunt accidentia propria & his cõmunia, prçſertim auro & argento viuo, Illorum compoſitum ab igne non corrumpi,nec exuri, humido vnctuoſo cremabili & vrente omnino eſſe expertia, indiſſolubilem eſſe eorum miſtionem in partes ſubſtantiales, Eſſe grauiſsima, Et ſi qua ſunt alia: Sed quædam tantùm accidentia pereunt,quę non ad formæ ſubſtantialis proprietatem pertinent,ſed accidentariæ,vt eſſe argentum viuum tenue,

nue, liquidum, volatile & indefinitum. Cum enim fit crassum, solidum, fixum & concoctum, definitur & perficitur. Hoc igitur constans & ratum esto, argentum viuum, vel vulgare, vel quod metallis imperfectis inest sola forma accidentaria differre ab argento vel auro, non autem substantiali, Quæ tamen sensu non percipitur per functiones, sed ratione per intellectum, & quæ exinanitis prioribus formis accidentarijs quibusdam, quæ non ad substantialis formæ proprietatem sed accidentariæ pertinent, posit argenti & auri functiones omnes expromere, quæ sunt ignibus resistere, omniaque eorundem examina perpeti secundum vtriusque naturam. Satis de materia quæ est in potētia proxima apud artem, & de forma quam induit, postquam ad actum posteriorem peruenerit. Plura enim in superioribus à nobis æditis de his scripsimus.

3. De causa autem efficiente tractare luculentiùs constitui, vt si quid de hac à nobis minùs idoneè vel verè traditũ sit, hîc suppleatur, & sarçiatur. Efficiens causa est, quæ accidentatiam formã ab

Causa efficiens apud artem.

argento viuo, vel eo, quod metallis est insitum abolendo ipsum perficit in argentum vel aurum. Existimauerũt autem plerique solum ignem & calorem externum causam esse efficiẽtem, quippe quòd purgando heterogenea secernat, & concoquat. Huiusce opiniouis author est Albertus Magnus libro de Mineralibus quarto, capite septimo, qui
„ nõ solum ex metallis sed ex omni cor-
„ pore misto tria posse elici corpora pu-
„ tat, in hæc verba. Ex prædictis, inquit,
„ omnibus elucescit aliqualiter secundũ
„ quam rationem plurimi halchemistarũ
„ asserunt de omni corpore elementato
„ tria posse elici corpora, oleum videli-
„ cet, vitrum & aurum. Patet enim ex sæ-
„ pius habitis pingue quoddam humidũ
„ esse in omni elementato, quod circun-
„ funditur partibus, Quod, quia viscosum
„ est, euanescente humido aqueo distillat
„ ab incenso corpore assato, eò quòd per
„ optesin pellitur ab interioribus ad exte-
„ riora, in quibus diutius defendebatur ab
„ igne. Præterea in omni corpore misto
„ est aliud humidum, quod est aqueum
„ permistum terreo subtili, ita quod vtrũ-

que tenet alterum, Et hoc fortiſsimè aſ- ,,
ſatum ſublimando ſe in poris corporis ,,
interioribus, quorum orificia exteriora ,,
clauſa ſunt, per combuſtionẽ quaſi per ,,
duo ſe diuidit: Magis enim groſſum & ,,
aqueum natat in ſuperioribus corporis ,,
partibus, & per fortiſsimum ignem ef- ,,
funditur effuſione vitri, & congelatur ,,
frigido in vitrum: Magis autem purum ,,
ſublimatum propter caliditatem fit cro- ,,
ceum, & effunditur effuſione auri, quod ,,
congelatur frigidô in aurum. Forſitan quidam in imperfectè miſtis metallis hoc experti ſunt, Sed nihil aliud quàm oleum & operam contriuere, Minùs in argento viuo euenire poteſt, Tametſi Geber libro ſummæ perfectionis diuturno igne ipſum coagulari & incraſſari tradiderit. Puto autẽ ne hoc quidem intra trienniũ fieri poſſe. Si autem ex imperfectè miſtis metallis aurum proliceretur, per corruptionem & generationem hæc mutatio fieret. Atqui non per eas, ſed per miſtionem, vt in Apologia probauimus, & inferiùs iterum euidentiſsimis rationibus confirmabimus, prolicitur.

4. Alij omnia ſalium,aluminũ, atramentorum, & minorum mineralium genera calori igneo adiumento eſſe voluerunt. Hinc plurima cementorum genera,plurimæ,quas vocant,gradationes ab aquis acribus acerrimis diſtillatis inuentæ ſunt. Verùm hæc omnia, cum non ſint ex materia metallorum, non magis miſcentur,quàm ſolus ignis. Nec perficiũt, imò calori ſubſidio ſunt, vt celeriùs metalla imperfectè miſta corrumpantur, & in vitrum vertantur: Abſumunt enim humidum, & exurunt terreum. Nolim tamen negare ex argento puro ſæpius cemento, quod ex ſale communi præparato, & vitri, quē alcali vocant,expoſito, & in corpus reducto,aurum prolici, quod aqua acri ſeparationis imo vaſis ſubſidet. Reiteratione enim operis purgatur argentum, & cõcoquitur & definitur humidum, nec, quòd ſit optimè miſtum, à ſuo terreo ſicco diuelli aut ſecerni poteſt, & idem ſiccum terreum,quod actu eſt candidũ, poteſtate eſt rubrum, hac coctione fit rubrum, & proprium humidum tingit in citrinum colorem. Verùm condi-

menta hæc omnia piſcibus ſunt cariora.

5. Sunt prætcrea qui cauſam hanc efficientem in ſalibus à metallis imperfectè miſtis prolicitis collocarunt, eoſque iiſdem cementis & gradationibus argēto viuo aut iiſdem metallis miſcere tētauerunt. Sanè miſtionem fieri poſſe nō ierim inficias, cum omnia hæc communem habeant materiam, & cōtrarijs pugnent qualitatibus. Vim autem argentificam aut aurificam habere non puto. Fateor profectò ex ſale ab ære & ferro prolicito miſto & obuoluto malagmati ex auro, argento, & argento viuo confecto coctione & reductione aurum augeri quantitate, vt in libro, De Recta & vera ratione progignendi lapidis philoſophici tradidi. Verùm hæc accretio adeò paucæ eſt quantitatis, vt impenſæ ſuperent opus. Si igitur omnes, qui hac tempeſtate in omnibus huiuſcemodi labores & nummos fruſtra impendunt, me in conſilium adhiberēt, conſulerem tantis laboribus & ſumptibus eſſe parcendum, & vt ſapere inciperent, niſi miſeri & mendici etiam poſt

multos annos esse mallent.

Quodnam sit verum subiectum causæ efficientis.

6. Verum & naturale causæ efficiẽtis argẽtificæ subiectũ aut aurificę est argẽtũ & aurũ. In alijs corporibus aut rebus frustra quęritur aut speratur. Ignis est principium generandi & augendi ignis ex alio corpore. Argentum & aurum sunt principia argenti & auri generandi & augendi in proxima materia Et in vniuersum sicut in omnibus omnium specierum seminibus natura vim propriam se ipsa propagandi inseruit, sic & in argento & auro se se augẽdi, tametsi alia mutationis specie quàm quæ in animalibus & vegetabilibus conspicitur. In his enim causa efficiens primùm corrumpit cætera in quæ agit, & tandem in idem subiectum mutat & cõuertit. Argentum autem & aurum materiæ proximæ miscentur, eamque primò alterant, deinde perficiunt. Hæc autem vis & facultas seu causa efficiens est proprietas quædam, quæ non est ex genere elementorum, nec qualitatum primarũ aut secundarum eorundem, nec ab ijs traxit originem, sed à sola forma corporis misti proximè fluxit, Et est extrà

ſenſus humanos,nec ſapore, nec odore, nec tactu,neque vllo denique ſenſu noſci deprehendiue poteſt , ſed ſola obſeruatione & experientia., quæ longo vſu verè ſtabilita ſit. Itaque ignem neque arborem,neque animal gignere,ſed vires & facultates,quæ in vnoquoque inſunt ſemine generationis & propagationis authores eſſe,perpetua obſeruatione deprehenſum eſt. Quòd ſi olim diximus in hiſce corporibus inanimis ignẽ & calorem externum cauſam eſſe efficientem,de adiutrice intelligendum eſt, non de principe,quæ nõ aliunde, quàm in argento & auro quærenda veſtigandaque eſt. Fatendum tamen eſt ſubiectum principis cauſæ efficiẽtis nec perfici, nec perficere poſſe ſine adminiculo & opera caloris externi.

7. Sed quæri ſolet,Cum vis illa argẽtifica aut aurifica inſita ſit argento & auro,& miſtione eorundem cum materià proxima perfectionem conſummari diximus,Cur metallis aut argento viuo miſta eadem non perficiunt?Non enim argentum viuum auro malagmate miſtum perficit argentum viuum,ſed hoc *Cur aurũ & argentum in natura non agunt in argentum viuum vel reliqua metalla.*

igne in vaporem ſoluitur, qui tamē frigido rurſus in argentum viuum redit, Aurum autem perſiſtit. Sic plumbum igne liquatum cum argento vel auro non perficitur in argentum vel aurum, ſed illud in examine cineritij ſecernitur, hæc autem in eodem perſiſtũt. Nec eſt inutilis quæſtio, imò quæ totum huiuſce artis arcanum detegit, Cuius explicationem qui ignorat, eum in opere practico cæcutire neceſſe eſt. Quæſtionis ſolutio hæc eſt. Forma in vnoquoque corpore primum eſt & præcipuum efficiens, in quo vis, facultas, & proprietas eſt occulta, per quam agit, ſed quæ ſola eſt inefficax ad agendum, niſi qualitatibus primis & ſecundis tanquam inſtrumentis inſtructa ſit. Non ſecus ac artifex, qui ſtatuam quidem anima effingere poteſt, at illam lapidi inſculpere & oculis conſpicuam reddere ſine inſtrumentis non poteſt. Sic forma argēti & auri inſitam quidem habet argentificam & aurificam vim & facultatem ex proprietate occulta, ſed quæ eſt inefficax ad agendum niſi viribus qualitatum armata ſit. Itaque argentum aut

aurum in natura sua non alterata non agunt in metalla aut argentum viuum, cum ijs miscentur. Existimauerunt autem plerique crassitiem argenti & auri causam esse propter quam proprietatem illam argentificam & aurificam exerere non possint in argentum viuum & metalla: Itaque si in spiritum & consistentiam tenuem reducerentur, aurum ex argento viuo & metallis imperfectè mistis generari posse. Sic enim cecinit Augurellus de metallis verba faciens.

Quòd si non sobolem educunt, nõ cætera vertũt
In se se, causa est, quòd multa spiritus illic
Materiæ abstrusus, vitam qui porrigit omnem,
Explicat ægrè ex se vires, ni viuida virtus
Has hominum promat densa de mole latentes.

Paulò post de auri spiritu subdit.

Denique sic etiam fuluo detentus in auro
Ipse cupit manum artificis, qui vincula soluat.
Et qui se propria reddat virtute potentem.
Quod si quis properans hunc certis viribus vnquam
Explicet, atque diu tepido post incoquat igni,
Continuò aspiciet, visu mirabile, vitam
Auro impertiri longo cum seminis vsu:
Nec deerit quin ex auro sibi procreet aurum.

Geber etiam multis in locis docet reductionem diuersorum corporum in minimas partes mistionis & veræ vnionis esse causam. Nos autem cum Aristotele dicimus tenuitatem substantiæ corporum non esse principem causam mistionis, sed adiutricem tantùm, sicuti nec secundas alias qualitates. Mistionis enim veræ hic ordo, hæc est lex. Primùm vt mistilium corporũ sit mutuus & mathematicus contactus, isque in perexiguas partes, hinc vt agant & patiantur inuicem, idque æqualibus & pugnantibus viribus. At agunt & patiuntur corpora mistilia per qualitates primas & principes, quæ sunt calidum, frigidum, humidum,& siccum: Calidũ enim agens in frigidum, & humidum in siccum sese perimunt. Solæ enim hæ qualitates principes agere & pati mutuò aptæ sunt, Non item qualitates secundæ, in quarum numero sunt tenue & crassum. Sanè tenuitatem substantiæ magnum qualitatibus principibus agentibus adiumentum ad agendum afferre certissimum est. Sed quemadmodum forma per qualitates primas

agit tanquam per instrumenta, sic principes hæ qualitates per posteriores agunt. Sic ex qualitatum principũ contrariarum æquabili conflictu in communi materia, quę naturâ in perexiguas partes diduci potest, resultat vera mistio & vnio diuersorum mistilium. Ipsa quidem argentum & aurum viribus caloris & siccitatis minùs instructa sunt, quàm vt frigiditatem & humiditatem argenti viui & reliquorum metallorum euincere possint. Crassioris etiam sunt consistentię quàm vt eorundem partes subire valeant. Igitur artis partes sunt extensos tantùm caloris, siccitatis, & tenuitatis gradus in argento & auro, eosdem intensiores reddere, vt ijs veluti armis vis & facultas argentifica & aurifica instructa accidentariam quandam formam ab argento viuo & reliquis metallis abigat, formæ autem argentificæ & aurificæ conuenientem accersat. Sic & argento viuo & metallis imperfectè mistis, neque alia ratione, fit arte adiutrice verissimum argentum & aurum. Extensio autem qualitatum in subiecto aliquo est acquisitio

formæ alicuius accidentariæ per vniuersas partes eiusdem, quæ prius non erat in eodem subiecto, aut non in omnibus eiusdem partibus, vt cum frigida manus in omnibus partibus aut aliquibus tantùm fit calida vndequaque. Intensio autem fit, cum gradus formæ accidentariæ iam in toto subiecto actu existens maiorem vim acquirit, vt cū manus iam calida maiorem vim & gradum caloris acquirit, manente tamen prioris caloris gradu. Tunc igitur intendentur vires argenti & auri, cum caloris, siccitatis & tenuitatis substantiæ in eorum subiecto iam actu existẽtes incrementum suscipient. Et quò fuerint intensiores, eo promptiùs & acutiùs forma argentifica aut aurifica aget in materiam potestate proximam, & plures eiusdem partes in verissimum argentum vel aurum perficiet. Hæc autem intensio gradus qualitatum in argento vel auro ex eorum diuersa præparatione dependet, quæ tota & præcipua Argyropœię & Chrysopœię pars est, In quam eiusdem artis studiosos omnes conatus omnemque operā col-

locare oportet. Causa hęc est quæ nos impulit his nouissimè æditis titulum præscribere, De triplici argenti & auri præparatione. Scio plures pluribus & ab his diuersis præparationibus vti, quæ si ad intensionis gradus qualitatum in argento & auro augēdos dirigantur, bene quidem. Sed eas quæ tum authoritate, tum ratione, partim experimento nituntur, mox explicare decreuimus. Breuibus tamen & concisis verbis, ne tanta naturæ arcana & mysteria indignis, impijs & irrisoribus impertiantur.

Calx argenti & auri.

8. Prima pręparatio est argenti & auri in calcem reductio. Quæcunque enim calcinata sunt, hac coctione calidiora, ficciora & tenuiora euadunt. Exēplum est euidens in calce lapidis. Argentum igitur & aurum, quæ imbecillioribus erant viribus, priusquàm in calcem redigerentur, & ad agendum inualida erant, calore, siccitate & tenuitate intensioribus hac calcinatione quęsitis & comparatis ad agendum efficacia redduntur. Calcinantur autem, cum ex eis fit malagma cum argento viuo,

quod corio exprimitur, Sic superest globus ex vtroque quod per corij meatus non effluxit. Admiscetur globo quiddã quod est ex argẽti viui natura. (Neque omnia in vulgus profundere ratio suadet.) Et trita omnia in vas vitreum coniecta cõcoquuntur, dum vi ignis argentum viuum & quòd ex illius est natura expirauerint, relicta calce argenti vel auri in vasis imo. Toties hæc calcinatio repetenda est, dum calx in puluerem tenuissimum abierit omni luce carentem. Tandem sal ammoniacus priùs sublimatione perfectè purgatus admiscetur eorum calci, rursusque quater aut pluries sublimatur, vt maiorem etiã caloris, siccitatis, & tenuitatis gradum calx acquirat. Sed hic intensionis qualitatum gradus & præparatio cæteris infirmior est. Non enim calx metallicam exuit omnino naturam, crassitiemque illius aliqua ex parte redolet: Et igne fusorio in corpus liquata rediret. Idcirco non omne argentum viuum promiscuè perficit in argentum vel aurum, sed illud tantùm, vel quod naturâ concoctum ab imperfectè mistis metallis

arte eductum est, vel vulgare, quod à frigiditate & humiditate nimia vindicatum est, scilicet sæpius sublimatum, & quasi mortuum lateribus vasis adhærens, deinde viuum & fluidum redditũ. Modus agendi est, vt ex tribus vtriusuis argenti viui partibus & vnica calcis argenteæ vel aureæ fiat malagma aut mistio, deinde in vas vitreum aptum coniecta imbecillo primùm calore, deinde aucto sensim concoquantur. Varios subinde videbis vtrumque mistum induere colores, dum tandem argenteæ calcis & argenti viui mistio colorem cinereum aut subalbidum, aureæ verò rubrum colorem contraxerit, & in puluerem tenuissimum & impalpabilem vtrumque opus abierit. Et mirum est, idem argentum viuum ex diuersæ calcis mistione diuersum sub finem co ctionis induere colorem. Quod etiam de differenti densitate & grauitate alterutrius magis mirandum est, vti vidimus. Calx enim aurea cum argento viuo concocta densior & grauior est, calce alba eiusdem molis. Mirari autẽ desinet qui coloris aut grauitatis diffe-

.rentiam non ab elementis argenti aut auri nec eorundem qualitatibus sed à forma eiusdem argenti & auri primùm & proxime proficisci prospiciet. Hoc animaduertendum est argentum viuum ex argento arte prolicitum & calci aureę admistũ celeriùs in aurum coctione perfici. Quòd enim magis ad maturitatẽ accedat, minùs resistit calci agenti.

Sal & oleum ex argento & auro. 9. Secunda præparatio est calcis argẽteæ vel aureæ in salem fusilem atque hinc in oleum reductio. Prolicitur autem sal ea arte & methodo qua ex omnibus corporibus mistis calcinatis solet fieri. Primùm enim fit lixiuium, quod filtro sæpius purgatum calore leui coagulatur. Quod subsidet exhausto aqueo humore, verè est sal aut salis naturam habens, qui sapore deprehenditur, & in omni liquore frigido & humido soluitur, quòd calore sicco concreuerit. Sed quemadmodum mista corpora diuersorum generum & specierum diuersis & varijs prædita sunt facultatibus, sic & ex ijsdem proliciti sales. Itaque ex argento & auro educti vim & facultatẽ habent argentificam & aurificam, sed

quæ

quæ longè præſtantior & efficacior eſt, quàm eorundem calx. Hac enim præparatione ab impura fece vindicantur, Eſt enim ſal terra purriſsima, & in naturam quandam igneam deuergit & nobilitatur. Et quò pluries hi ſales filtro purgantur & coagulantur, eò maiores vires conſequuntur. Sed vt maior tenuitas eis comparetur, poſt multas ſolutiones & coagulationes, in oleum ſponte per ſe frigido & humido loco expoſiti ſoluuntur. Rurſus calore ſicco leni hæc olea coagulantur: Et hæc opera identidem repetuntur, dum calore ſicco imposterum coagulari non poſsint, ſed vt oleum iuglandis aut oliuarum calido aut frigido loco expoſita non concreſcant, ſed fluida perſiſtant. Hæc olea permiſta argento viuo vulgari ipſum coctione primùm leni deinde aucta octo dierum ſpatio perficiunt in argentum vel aurum ſecũdum alterutrius olei naturam. Doſis non niſi experimento diſcitur. Ineſt autem oleo huic aurifico alia vis & facultas, Si enim ſeptem vnciæ argenti viui ſepties perfectè per ſublimationem purgati vnicæ

vnciæ olei admiſceantur, & ſæpius detrudatur deorſum quod ſurſum vi ignis elatum & concretum fuerit, tandem figetur cum oleo, & in feruenti igne vt oleum perſiſtet, depoſitū verò ab igne, vt gelu conſtringetur. Poterit etiam ſine ſublimatione lento calore concoqui illum augendo dum nihil exhalet vi ignis. Huiuſce coagulati vncia vna in argentum purum coniecta ipſum in aurum puriſsimum perficiet. Sed argenti quantitas & doſis ſola etiam experientia præſcribi poteſt. Quò enim exquiſitior vel negligentior fuerit prępαratio, eò plures aut pauciores argenti partes mutabit. Signum perfectionis tam olei quàm ſublimati cum oleo fixi erit, ſi granum alterutrius in laminam igne candentem proiectum ſe ſe ſubitò fuderit, vt cera ſine fumo, parteſque illius internas ſubierit, & colore argenteo aut aureo infecerit, non ſecùs ac oleum papirum celerrimè penetrat. Hoc oleum eſt medicina ſecundi ordinis coagulans argentum viuum, De qua Geber in hæc verba, libro Summæ perfectionis. cap. xxvj. Argentum viuum, cum fugitiuū

ſit de facili ſine inflammatione aliqua, „
medicina eget, quæ ſubito ante fugam „
eius in profundo illi adhæreat, & illi „
per minima coniũgatur, & illud inſpiſ- „
ſet, & ſua fixione illud in igne conſer- „
uet, quouſq; adueniat illi maioris ignis „
tolerantia eius humiditatem conſumẽ- „
tis, & conuertat illud per hoc beneficiũ „
in ſolificum & lunificum verum, id eſt „
aurum vel argentum, ſecundum illud „
ad quod fuerit medicina præparata. Et „
alibi ſic ait, Ex hoc manifeſtè relinqui- „
tur, ex quacunque re medicina illius e- „
liciatur, ipſam neceſſariò debere eſſe ſub „
tiliſsimæ & puriſsimæ ſubſtantiæ, illi „
adhærentis ex natura ſua, & facilimæ „
liquefactionis, & tenuiſsimæ ad modũ „
aquæ, & fixæ ſuper ignis pugnam. Hæc „
enim ipſum coagulabit, & in naturam „
ſolarem vel lunarem conuertet. Hoc
ſanè oleum has omnes habet proprie-
tates & qualitates. Quid enim oleo ſub-
tilius & purius? Quid magis adhæret
argento viuo quàm argentum & aurũ,
præſertim aurum? Quid liquefactionis
facilioris ipſo oleo, quod fluxile eſt?
Quid tenuioris conſiſtentiæ hoc oleo?

Quid ipso fixius esse potest, cum ex argento & auro, quę omnem ignis vim tolerant, effluxerit? Nihil verò aliud edocent Raimundi Lullij scripta quàm olei huiusce ex argento & auro conficiendi rationem, sed alia via. Destillatione enim ex omni genere salium, aluminum, calcanti, minorum mineraliũ, quin & ex metallis ipsis aquas prolicit, quarum vi acerrima argentum & aurũ priùs calcinata soluit, hinc lento igne coagulat, & crassiorem & efficaciorem harum aquarum partem (quam spiritũ quintæ essentiæ appellat) vnà cum argento vel auro figi & vniri ait, & in oleum verti: Cui deinde admiscet septuplum argenti viui sublimati perfectissimè purgati, & repetita sublimatione figit. Sed vereor, ne harum aquarũ spiritus figi aut vniri possint cum argento aut auro, seu quòd diuersę sint materiæ, seu quòd metallicæ naturæ proportionem exuerint. Idcirco maluimus solo igne solum argentum & aurum in oleũ mutare, Quod inscijs & inexpertis operosum, scientibus & expertis est facilimũ. Oleum autem hoc nostro modo

paratum omnis alterius rei aut corporis externi & ſuſpecti expers eſt, & verum eſt aurum potabile,quod multis morbis deſperatis remedium eſt accommodatiſsimum , ſi vera ſunt,quæ de auro potabili referunt : Quę affirmare non auſim,quòd noſtrę profeſsionis, & Chryſopœiæ artis limites prętergrediantur, & medicorum iudicio relinquēda ſint. Sed velint nolint,certum & experimento à nobis probatum eſt , aurum ſolo igne in oleum verti poſſe,quod nuſquā poſthac in aurum rediturum ſit,niſi velut tinctura aurifica argento viuo aut argento puro miſceatur,eaque perficiat.

10. Tertia & poſtrema auri prępara-tio (De prępăratione argenti ſubticebo,quòd illa vtriuſque vires gerat) lōgè intenſioribus viribus & facultatibus ſuperiores ſuperat. Hac enim prępara-tione ſpiritus ex auro in ſublime ad latera vaſis proprij igneo calore fertur, non ſecùs ac ex lignis fuligo. Qui ſpiritus deinde coctione in lapidem primò album , poſtremò in puluerem rubrum figitur. Hic puluis eſt verus ſal aurificus & lapis philoſophicus ſeu tin-

Lapis philoſophicus ſeu tinctura aurifica aut ſal aurificus.

ctura aurifica. Cuius vis & facultas eſt, ſola proiectione in omne cuiuſcunque generis argentum viuum omniaque reliqua metalla in aurum perficere. Tantas autem & tam admirabiles vires ſpiritus hic conſequitur, quòd hac ſublimatione æthercam atque igneam naturam induit, & omnem impuritatem & terrenam fecem exuit, A qua tanquã à compedibus exolutus argentum viuũ ex metallis inuoluat diducitque, & idẽ necnon argentum viuum vulgare concoquit, definit, tingit & perficit in aurũ. Idquè ſtatim & vnico momento. Quæ præſtare non poteſt auri oleum nondũ ſublimatum, minus calx auri, nihil autem omnino argentum aut aurum in natura nondum alterata. De methodo & ratione euehendi huiuſce ſpiritus auri in ſublime multi multa ſcripſere. Nos modum, qui expeditior, facilior, magiſque rationi conſentaneus eſt, & ex Gebri ſententia narrabimus. Miſceatur olei aurifici vncia quatuor vncijs argenti viui perfectiſsimè longa contritione, vt in perexiguas partes miſceantur. Conijce miſta in ampullam vitream luto

obstructam, Et imbecillum primùm ignem subijce, deinde violentum & subitum duodecim horarum spatio. Infrigiditatum vas frange,& conspicies in superiori vasis parte argentum viuum sublimatum rubrum. Sublimatū enim argentum viuum ob similitudinem totius substantiæ trahet secum partē spiritus aurifici, quem sulphur appellant, Quod veluti sulphur vulgare coctione & sublimatione tingit argentum viuum in colorem rubrum, & ex vtroque fit cinnabaris,sic ex hoc auri spiritu & sublimato argento viuo fit sublimatum rubrum. Quòd si non totus olei spiritus conscenderit, misce ei quod subsederit vasis imo nouum argētum viuum sublimatum,Et rursus sublima, Et hæc eadem opera repete, dum totum ferè oleum in spiritum sursum feratur. Dixi, ferè, feces enim quædam impuræ subsidebūt,quæ vt inutiles abijciendę sunt. Hic auri spiritus & argenti viui est vera lapidis nostri philosophici materia proxima, quæ sola coctione figitur, & in salem spiritualem fixum vertitur ijs caloris gradibus quos præscripsimus

posteriori nostro libello, De recta & vera ratione progignendi lapidis philosophici, ad quem lectores relegabo.

De accretione calcis, olei, & lapidis philosophici.

II. Superest paucis perstringere de accretione calcis argenteæ vel aureæ, olei argentifici vel aurifici, & lapidis aurifici. Cum primùm igitur calx argenti vel auri in se se mutauerit argentum viuum ex metallis imperfectè mistis eductum, vel argentum viuum perfectissimè priùs purgatum & sublimatum, rursus calcinanda est, eique admiscendum nouum argentum viuum ab imperfectè mistis metallis prolicitum, aut sublimatum vulgare, & coctione prioribus caloris gradibus obseruatis figenda. Nec dissimili ratione sublimatum argentum viuum fixum cum oleo argenti vel auri augetur quantitate, si calcinetur & in oleum vertatur, eique rursus nouum sublimatum admisceatur, & coctione figatur. Sic & de accretione lapidis philosophici in sola quantitate iudicandum est. Nō secùs ac grana frumenti sata augentur & propagantur in infinitum. Nec mirari quenquam oportet, si eandem materiam esse dixerimus

accretio-

accretionis calcis argenteæ & aureæ, quam & olei & lapidis philoſophici, ſcilicet argẽtum viuum è corporibus imperfectis eductum aut vulgare ſublimatum. Pluribus enim diuerſarũ ſpecierum ſeminibus in terram iactis vnicum eſt alimẽtum, quo creſcunt & propagantur, & vnaquæque ſpecies ſeminis atrahit in ſeque mutat alimentum. Sic & alimenta eadem vertuntur in corpora diuerſarum ſpecierum animalium, quæ ea depaſcuntur. Sic argentũ viuum præparatum eſt veluti alimentum tam calci argẽteæ vel aureæ quàm vtrique oleo vel lapidi philoſophico. Et cui accreſcit, illius naturam ſubſtantiam & formam induit. Tametſi vegetabilium & animalium alimẽta per eorum corruptionem & generationẽ mutentur, Argentum autem viuum per miſtionem. Sed non ſola quantitate lapidis noſtri philoſophici moles accreſcit, verùm etiam eadem viribus & facultatibus ſimul. Scilicet ſi lapis philoſophicus iam in lucem æditus rurſus in oleum ſoluatur, quod rurſus addito ſublimato nouo argento viuo violento &

præcipiti igne euehatur in ſpiritum, qui rurſus prioribus caloris gradibus ſenſim figatur. Et quò pluries iterabitur opus, eò plus incrementi molis & virium ei accedet. In hoc ordine ſolutionis, ſublimationis, & fixionis compleri ait Geber arcanum, quod eſt ſupra omne arcanum ſcientiarum totius mundi, & theſaurum eſſe incomparabilem.

Mutatione argenti viui & im perfectè miſtorum metallorũ fieri per ſolam miſtionem, nõ autem per alias mutationis ſpecies.

12. Id quoque reliquum eſt, ſcilicet vt euidentiſsimis demonſtrationibus probemus mutationem argenti viui tã vulgaris, quàm eius, quod metallis eſt inſitum, fieri per ſolam miſtionem, nõ item per alias mutationes, & paulò vberiùs de eadem miſtione diſſerere, quàm in ſuperioribus à nobis æditis. Multa enim ſunt, quæ aduerſus hæc dici poſſunt. Primùm enim omnis mutatio eſt aut in ſubſtantia, & appellatur ortus & interitus ſeu generatio & corruptio, Aut in quantitate, & appellatur Augmentatio ſeu accretio, & nutritio, vel diminutio & decretio, Vel in qualitate, quæ vocatur Alteratio, Vel in loco, quæ propriè motus eſt, non autem mutatio. Igitur ſub aliqua harum mu-

tationum ſpecie, ſaltem trium priorum mutatio fiet argenti viui & reliquorum metallorum in argentum vel aurum, nō autem per miſtionem. Præterea, cum dixerimus aurum in calcem reductum, rurſus fuſione in aurum redire poſſe, huiuſce mutationis ſpecies erit alteratio, Quòd autem augeatur calx illa additione argenti viui, erit accretio. Deinde cum vertetur aurum in calcem, calx in ſalem, ſal in oleum, oleum in ſpiritũ, rurſus ſpiritus in calcem, hæ omnes mutationes dicentur ſub generationis & corruptionis ſpecie contineri. His & ſimilibus, quæ obijci poſſunt reſpondemus ex Ariſtotelis & cæterorum omnium philoſophorum authoritate miſtionem eſſe, & ſub mutationis genere contineri, & ab alijs ſpeciebus differre. Quod vt perſpicuè magis intelligatur, animaduertendum eſt hæc in miſtilibus & miſtione conuenire & concurrere, quæ non omnia in cęteris mutationibus conueniunt, nec concurrunt. Primùm, vt quæ miſcentur, actu & per ſe ſeparata ſint & ſubſiſtant, priuſquã miſceantur: hinc vt communis ſit eorundẽ

materia : Deinde vt ſe tangendo & cũ miſcentur, agant & patiantur inuicem per qualitates principes contrarias:Item vt in miſtione neutrum corrumpatur, aut pereat, nec ſe ſe perimant,ſed vtrũque alteretur,& agentis & patientis vires vtrinque infringantur, & ad certum temperamentum reducantur, vt hinc argenti & auri forma proſiliat,Agentis autem ſubiectum perficiat,patientis,patiatur. Poſtremò, vt ex miſtis alteratis conſurgat corpus vnius formæ naturam vtriuſque redolens, quod tamen nec agentis nec patientis ſit ſubiectum prius, ſed tertium quiddam. Idcirco definit Ariſtoteles miſtionem eſſe miſtilium alteratorum vnionem. Quæ omnia de vera miſtione intelligenda ſunt. Licet autem de ſimplicium corporũ miſtione ex qua miſtum corpus oritur,videatur dixiſſe Ariſtoteles,habere tamẽ maximè locum in miſtione ſeminis noſtri argentifici & aurifici, & argenti viui & metallorum,quæ iam miſta ſunt corpora,manifeſtum eſt. Primùm ea omnia per ſe actu ſeparata ſunt, & ſubſiſtunt ante eorum miſtionem. Commu...

etiam habent materiã, Sunt enim omnia argentum viuum, ſed aliud alio eſt perfectius: Imò accidentarijs tantùm formis differre probauimus. Contrarijs etiam pugnant qualitatibus. Semẽ enim calidum eſt & ſiccum, argentum viuũ & metalla, frigida & humida, ſi nõ actu, ſaltem poteſtate, vt de medicamentis dicunt medici. Itaque cum ſe tangunt & miſcentur, agunt & patiuntur inuicẽ. Tenuitate etiã & craſsitie eſſentię ſunt contraria, Semen enim tenue eſt, quod neceſſe eſt, vt vim habeat ſubeundi partes argenti viui & metallorum, hęc verò craſsiſsima, vt in hac qualitate metalli naturam retineant. Præterea in miſtione neutra corrũpuntur, nec pereunt, nec ſe ſe perimunt, ſed vtrumque alteratur. Poſt perfectam enim miſtionem tinctura ſeminis argentifici aut aurifici conſpicitur in argento viuo aut metallis mutatis, hæc autem mutata permanent argentum viuum vt ante miſtionem, ſed definitum & concoctum: Sed & metalla mutata in argentum vel aurum, metalla permanent, nec in mutatis illis genus metalli perit. Porrò infrin-

guntur vires & facultates tam ſeminis ſeu tincturæ agentes, quàm argenti viui & metallorum patientes, & reſiſtentes, ſed illud agendo perficit, hoc patiendo perficitur. Poſtremò quod ex hac actione & paſsione conſurgit miſtum corpus, nec eſt ſemen aut argentum viuum aut metallum tale, quale antè miſtionē, ſed tertium quoddam, ſcilicet argētum vel aurum, quod vnicam habet formam ſubſtantialem & accidentariam, ſcilicet argenteam vel auream: Et tertium hoc corpus naturam vtriuſque quodammodo redolet. Hęc autem omnia in cæteris mutationis ſpeciebus non conuenire ſenſus demonſtrat. Quæ enim generāt & corrūpunt & quæ generantur & corrumpuntur, actu quidem per ſe ſubſiſtere poſſunt ante generationem & corruptionem, vt ignis & lignum, at illorum non eſt communis materia, ſic nec animalium & alimētorum, quæ in ea mutantur. Cum autem ſe ſe tangunt, Ignis in lignum, & animalia in alimēta agūt, & nihil patiuntur, lignum autem & alimenta patiuntur tantùm, nèc reſiſtunt aut reagunt. Quòd ſi in agentibus illis

repaſsionem aliquam admittamus,ipſa ſolo hoc tempore inducetur, quo agũt: Ceſſante autem repaſsione ad priſtinas vires redibunt, Vt calor animalis agendo in alimẽta aliquid repatitur, peracta autem coctione priſtinas vires induit. Prçterea quod corrumpitur, perit omnino,& ex Ente fit non Ens,Quod item generatur,non præexiſtebat, & ex non Ente fit Ens. Lignum enim quod vſtione fit ignis, corrumpitur, & generatur ignis, Et fit, vt dicunt reſolutio omniũ accidentium ad materiam primam,nec aliquod accidens conſpicitur in genito quod erat in corrupto, priuſquam corrumperetur. Quapropter non dicimus lignũ miſceri igni. Nec in vtraque generatione & corruptione vires aut qualitates generantis aut corrumpentis & corrupti & geniti vtrinque infringuntur, ſed illæ permanent, hæ pereunt. Nec ex actione corrumpentis & generantis fit tertium vtriuſque naturam redolens,ſed vel corruptum mutatur omnino in generans, vt lignum in ignem, & alimenta in corpus animalis: Vel ſi vires ſint æquales,vtrumque perimitur,

& tertium generatur, quod ab vtriuſque natura eſt alienum, vt in ſimplicibus corporibus, cum ex aqua & igne fit aer, & in miſtis, cum ab igne reſoluuntur in fumum & cineres. Hęc enim reſoluta pereunt, nec priorum accidentiũ quidquam ſupereſt. Eadem differentiæ eſt ratio in ea mutationis ſpecie, quæ dicitur Augmentatio ſeu Accretio, & in animalibus & vegetabilibus etiam Nutritio, à mutationis ſpecie quę dicitur miſtio, Quatenus eius, quod auget aut nutrit, ſpectatur mutatio: Corrumpitur enim, & quædam partialis generatio dicitur, Sed quod augetur, aut nutritur, aut imminuitur, idem permanet corpus poſt accretionem, nutritionem, aut diminutionem, quod pręexiſtebat, Et ſola illius mutatur quantitas: Quod in miſtione non accidit. Argentum enim & aurum ex argento viuo & metallis ante hanc mutationem non præexiſtebat. Diſcrimen autem inter alterationem & miſtionem, eſt quòd qualitates quæ alterant, ſunt accidentia, & nuſquam per ſe ſeorſum ſubſiſtere poſſunt, ſed ſemper ſubſtantijs inhærent,

Idcirco

Idcirco non miſcentur. At quæ miſcentur,ſubſtantiæ ſunt ſeparatæ & ſeorſum ſubſiſtunt, vt ſemen argentificum vel aurificum,& argentum viuum , & metalla imperfectè miſta. Vera enim miſtio eſt corporum, at temperamentum, ſolarum qualitatum. Quod autem de argenti & auri accretione diximus , cũ eorum calx miſcetur argento viuo ex imperfectè miſtis metallis educto , aut ex vulgari paululum à frigiditate & humiditate arte vindicato , non eò pertinet, vt de vera accretione intellexerimus ,in qua idem corpus permanet poſt accretionem , quod præexiſtebat , ſed quoniam hæc calx parum abeſt ab argenti & auri natura. Et in ipſa quidem igne fuſorio rediret,ſed fragilia aliquatenus eſſent,propter humoris quidpiam exhauſtum in calcinatione, Quæ tamẽ facilè ductilia fierent iniecta argenti viui ſublimati pauca quantitate in ipſa liquata. Sed & ſi concedatur mutationem hanc aliquam eſſe accretionis ſpeciem , tamen magis ad miſtionem pertinet, Tum quòd calx per alterationem diuerſam quandam habet naturam, vi-

res & qualitates ab argento & auro nõ alteratis, Tum quòd argentum viuum in mistione cum hac calce non corrũpitur, sed perficitur, & ex amborum mistione resultat quoddam tertium, quod neque calx est, nec argentum viuum, sed puluis qui fusione liquabitur in argentum vel aurum. Idem autem puluis coctione longiori & vehemẽtiori, priusquam liquetur, calx fieri poterit. Quin & ijsdem omnino rationibus quæ de accretione vtriusque calcis & olei in sola quãtitate, vel lapidis philosophici aut salis aurifici in quantitate & viribus simul diximus, magis ad mistionẽ quàm accretionem pertinent. At quæ mutatio est argenti viui & metallorum reliquorum in argentum vel aurũ per auri oleum aut lapidem philosophicum veriùs & conspicuè magis per mistionem fieri dicitur. Oleum enim & lapis philosophicus longiùs ab argenti & auri natura absunt quàm calx. Quòd si mutationis eorum, quæ miscentur, habenda sit ratio priusquàm misceantur, concedendum est mutationem argẽti vel auri in calcem, oleum, aut lapidem philoso-

phicum esse alterationem tãtùm, Quẽadmodum si argenti viui & reliquorum metallorum mutatio in argentum & aurum seorsim & sine mistione sola cogitatione comprehendatur, sola erit alteratio. Sed post mistionem perfectam, non erit vtriusque sola alteratio, sed diuersorum alteratorum vnio sub vnica misti forma.

Quomodo intelligatur æqualitas contrariarum qualitatũ in mistis.

13. His addam quæ ad mistionis tractatum pertinent, quæ etiam alio loco dicta sunt, scilicet æqualitatem oportere esse contrariarum qualitatum principium eorum quę miscentur, scilicet seminis argentifici aut aurifici & argenti viui & metallorum imperfectorum. Quàm æquabilitatem non magnitudine molis aut pondere metiri licet, sed potestatis vi & efficientia. Quod dilucidiùs demonstratione explicandũ est. Corpora stateris pendere posse nemini est dubium, & quæ plus minùsue pendent, oculorum iudicio discernere. At qualitates primas, scilicet calidum, frigidum, humidum & siccum, quæ iisdẽ corporibus insunt, stateris librare est impossibile; Sed quantę fuerint, sola po-

testate & efficientia iudicatur. Itaque subiectum corpus tam causæ efficientis id est argentum & aurum, aut quod ex his alteratum est, quàm patientis, id est argẽtum viuum & metalla, trutina perpendere licet, eorundem verò qualitates nequaquam. Cum autem eadẽ causæ efficientis & patientis subiecta miscentur, non est necesse ipsa eiusdem esse molis & ponderis. Nam & substantiæ quatuor simplicium corporum, id est elementorum, cum miscentur, vt ex eis mistum oriatur, non sunt æqualis ponderis aut molis, Plus enim terreæ substantiæ inest auro, quod ex grauitate dignoscitur, quàm aqueę, minùs aereę quàm harum, minùs autem igneæ quã reliquarum. Sed tam simplicium corporum quàm mistiliũ, quæ rursus miscentur, qualitates contrarias gradibus æquales esse oportet, vt eadem subiecta ad temperamentum reducantur. Vt puta, si calx, oleum, aut lapis philosophicus vno gradu sint calida, sicca & tenuia, Vno etiam gradu argentum viuũ vulgare aut metallis insitum, frigidum humidum & crassum esse oportet. Si

illa pluribus gradibus caloris, ſiccitatis & tenuitatis intenſis validiora ſint, pluribus etiam hæc gradibus contrariarum qualitatum, æqualibus tamen, pugnare neceſſe eſt. Hoc temperamentum non ponderis ſed iuſtitiæ ſolent appellare medici. Ex ſubiecti tamen patientis mole aut quantitate grauiori vel leuiori qualitates eiuſdem maiores aut minores erunt in extenſione non autem in intenſione. Vt puta, ſi argenti viui vnius vnciæ gradus frigiditatis ſit vnus, vnciarum duarum duo erunt gradus, ſi trium, tres, & ſic deinceps. Aliter autem ſe res habet in ſubiecto cauſę efficiētis. Ex varia enim eiuſdem pręparatione qualitates caloris ſiccitatis & tenuitatis etiam in vno vnius molis & ponderis ſubiecto plùs minùſne intendi poſſunt. Idcirco vnius vncię lapidis philoſophici longè plures & intenſiores ſunt gradus qualitatum agentium, quàm vnius vnciæ olei, & huius quàm vnius vnciæ calcis. Vt autem iuſta ſit proportio vtriuſque ſubiecti agentis & patientis, ſupponatur ſubiectum agens, vt calcem auri pendere vnciam vnam, caloris au-

tem ſiccitatis & tenuitatis gradus huiuſce vnciæ eſſe tres. Patientis verò ſubiecti, vt argenti viui vnius vnciæ gradum vnum eſſe contrariarum qualitatum, Miſcenda erit vna vncia calcis tribus vncijs argenti viui. Tot enim erunt gradus qualitatum agentium in vnica vncia ſubiecti agẽtis, quot patiẽtium in tribus vncijs ſubiecti patientis. Quòd ſi vnicæ vnciæ ſubiecti agentis centum, vel mille, vel plures vel pauciores eſſent gradus qualitatum agentium, miſcenda eſſet hæc vnica vncia centum vel mille, vel pluribus, vel paucioribus argenti viui vncijs. Sic igitur æſtimanda eſt æquabilitas qualitatum contrariarum. Sed huiuſce proportionis certa non poteſt tradi regula. Sola experientia & oculorum iudicio decerni poteſt. Neque tamen quòd dixerimus calcem, oleum, aut lapidem philoſophicum intenſis qualitatibus caloris, ſiccitatis & tenuitatis prępollere, exiſtimandum eſt ipſa à temperamẽto receſſiſſe. Id enim comparatè dictum eſt, ſi argenti viui & metallorum imperfectè miſtorum qualitatibus comparentur.

Alioqui illa abſolutè & ſimpliciter accepta temperatiſsima ſunt, & æquales omnes illorum qualitates & vires, Idcirco ab igne non diſſoluuntur, hæc verò ob intẽperiem diſſolutioni ſunt obnoxia, niſi ad temperamentum argenti vel auri reducantur & perficiantur beneficio miſtionis illorum.

14. Illud quæri poteſt an ex imperfectè miſtis metallis poſsit prolici calx, ſal, oleum, & ex oleo ſpiritus ſublimari, & figi, vt ex argento & auro fieri diximus, Et an eadem miſta argento viuo & metallis imperfectè miſtis poſsint ea ad temperamentum reducere & perficere. Sanè illa prolici poſſe eadem arte qua ex argento & auro certum eſt, Sed ad temperamentum imperfecta reducere & perficere, eſt impoſsibile. Cauſa eſt, quòd in ſolo argento & auro vis ſeu proprietas argẽtifica & aurifica inſita eſt à natura, quæ à ſola forma proximè proficiſcitur.

An ex metallis imperfectè miſtis arte prolicita vim argẽtificam & aurificam habeant.

15. Hæc, quæ de miſtione diſſeruimus, paucos aut neminẽ animaduertiſſe video, quibus tamen ignoratis aut prætermiſsis haud facile erit aduerſariorum

argumenta hanc artem oppugnantia eluere, & operi practico manum admouentes necesse erit veluti cæcos incedere. Quæ enim aduersus artem hanc afferuntur argumenta, similitudine mutationum, quæ conspiciuntur in animalibus & vegetabilibus, nitũtur, quæ corrumpuntur, generantur, augentur aut alterantur. At argentum viuum aut imperfectè mista metalla nec corrumpuntur, nec generantur, nec augentur, sed alterata miscentur & vniuntur subiecto causæ efficientis & perficientis argentificæ aut aurificæ.

FINIS.